

Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksestä laiksi elokuvien tarkastuksesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunta on 19 päivänä syyskuuta 1986 lähettänyt valiokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 96.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina kulttuuri-asiainneuvos Pekka Pekkonen, neuvotteleva virkamies Jukka Liedes ja videotuomikunnan sihteeri Juha Samola opetusministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Mikko Könkkölä oikeusministeriöstä, puheenjohtaja Jerker A. Eriksson ja maisteri Aune Raitasalo Valtion elokuvataarkastamosta, psykologi Tuomo Tikkanen Helsingin kaupungin kouluvirastosta, koulutuspäällikkö Pirjo Nuotio-Korhonen Mannerheimin Lastensuojeluliitosta, toiminnanjohtaja Pirkko Lahti Suomen mielenterveysseurasta, toiminnanjohtaja Kalle Justander Lastensuojelun Keskusliitosta, rehtori Ola Österbacka Hem och Skola i Finland -järjestöstä, toiminnanjohtaja Leo Nordberg Suomen Filmikamarista, toiminnanjohtaja Arto Alaspää Suomen Äänijä Kuvataitellennetuottajista, toimitusjohtaja Jukka Vilhunen Suomen Elokuvasäätiöstä, professori Terttu Arajarvi ja professori Kirsti Lagerspetz.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lievennettäväksi elokuvien tarkastuksesta annettuun lakiin perustuvaa elokuvien tarkastuttamisvelvollisuutta. Tarkastuksesta ehdotetaan vapautettaviksi viranomaisen ja Yleisradion valmistamat tai valmistuttamat elokuvat. Myös toisinnokset musiikkiesityksistä sekä urheilukilpailuista tai muista urheilu- tai liikuntatapahtumista samoin kuin video- ja muut ohjelmapelit ja enintään kolme minuuttia kestävät mainoselokuvat ehdotetaan vapautettaviksi tarkastuksesta.

Elokuvia voitaisiin esittää tarkastuttamatta nykyistä laajemmin muun muassa korkeakoulujen sekä oppilaitosten ja muiden julkisten ja julkisessa valvonnassa olevien laitosten toiminnassa sekä eräissä laissa mainittavissa tilaisuuksissa. Lisäksi opetusministeriön antaman luvan perusteella saataisiin elokuvia esittää niitä tarkastuttamatta tai-

teen edistämiseksi järjestettävässä erityisessä tilaisuudessa.

Milloin elokuvan esittäminen on kielletty 16 vuotta tai jotakin sitä alemmaa ikää nuoremmille lapsille, voitaisiin elokuva tämän estämättä esittää enintään kolme vuotta tätä nuoremmallekin, silloin kun hän on huoltajansa seurassa.

Esitykseen sisältyy myös ehdotus elokuvavero-lain muuttamisesta.

Valiokunnan kannanotot

1. Laki elokuvien tarkastuksesta annetun lain muuttamisesta

4 §. Elokuvien tarkastuksesta annetun lain 4 §:n mukaan tarkastusviranomaisella on oikeus kieltää elokuvan esittäminen 16 vuotta tai jotakin sitä alemmaa ikää nuoremmille lapsille. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan tarkastusviranomainen voisi harkintansa mukaan sallia, että tarkastuksessa määrättyä ikää nuorempikin, kuitenkin enintään kolme vuotta nuorempi voisi seurata elokuvaa huoltajansa seurassa, esimerkiksi 10-vuotias vanhempiensa seurassa 12 vuotta nuoremmilta kiellettyä elokuvaa.

Valiokunta suhtautuu epäillen siihen, että nuorten ja lasten sallittaisiin katsoa heiltä kiellettyjä elokuvia huoltajienkaan seurassa. Tästä syystä valiokunta ehdottaa säännöstä muutettavaksi siten, että tällainen katselu voitaisiin sallia ainoastaan 12 vuotta nuoremmilta kiellettyjen elokuvien kohdalla.

Muilta osin valiokunta pitää lakiehdotusta tarkoituksenmukaisena ja puoltaa sen hyväksymistä muuttamattomana.

2. Laki elokuvien tarkastuksen toimittamisesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

10 §. Elokuvien tarkastuksen toimittamisesta annetun lain 10 § koskee elokuvien tarkastami-

sesta perittäviä maksuja. Maksun määräytymisperuste ehdotetaan säilytettäväksi valtion maksuperustelain mukaisena.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maamme elokuvateatteritoiminta on tällä hetkellä suurissa vaikeuksissa. Uhkana on, että elokuvatarjonta vähenee merkittävästi etenkin pienillä ja keskiuurilla paikkakunnilla. Valiokunta ei pidä tällaista kehitystä suotavana ja katsoo, että elokuvateatteritoimintaa tulee tukea yhteiskunnan voimavaroin. Kulttuuripoliittisin perustein valiokunta ehdottaakin muutettavaksi kokonaan säännökset tarkastuksesta perittävistä maksuista.

Ehdotuksen mukaan luovuttaisiin valtion maksuperustelain omakustannusarvoperiaatteen soveltamisesta ja alennettaisiin tarkastusmaksuja. Tarkastuksesta perittäisiin elokuvan keston mukaan määräytyvä maksu. Maksu olisi 4 markkaa kutakin elokuvan alkavaa minuuttia kohti. Muusta kuin elokuvan ensimmäisestä kopiosta maksu olisi tästä yksi neljäsosa. Valtion elokuva-

lautakunnan, joka toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena, toimenpiteistä ei enää perittäisi maksuja. Jotta laissa vahvistetut markkamäärät eivät menettäisi rahan arvon alenemisen vuoksi merkitystään, voitaisiin niitä asetuksella korottaa rahan arvon muutosta vastaavasti kolmivuotis-kausittain.

14 a § (uusi). Samoilla perusteilla kuin videoita muiden kuvaohjelmien tarkastamista koskevaan lakiehdotukseen ehdotetaan myös tähän lakiin otettavaksi selventävä säännös yleisten asiakirjain julkisuutta koskevien säännösten soveltamisesta elokuvatalentteeseen.

Edellä esitetyn perusteella toinen lakivaliokunta ehdottaa kunnioittaen,

*että kolmas lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja
että ensimmäinen ja toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:*

1 .

Laki

elokuvien tarkastuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elokuvien tarkastuksesta 29 päivänä toukokuuta 1965 annetun lain (299/65) 2 §:n 1 momentti, 2 momentin 3 ja 4 kohta sekä 3 momentti, 3 §:n 4 momentti ja 4 § sekä

lisätään 2 §:n 2 momenttiin uusi 4 a kohta, lakiin uusi 2 a § sekä 5 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

2, 2 a ja 3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 §

Tarkastusviranomaisella on oikeus, kun 3 §:ssä mainittujen perusteiden soveltaminen määrättyä ikää nuorempien lasten kohdalla sitä edellyttää, kieltää elokuvan esittäminen kuuttatoista vuotta tai jotakin sitä alemmaa ikää nuoremmille lapsille. Erityisistä syistä tarkastusviranomaisen voi myös määrätä, että elokuva saadaan esittää ainoastaan kahdeksantoista vuotta täyttäneille. Elokuvan esittämiselle voidaan asettaa muita tarpeelliseksi katsottavia ehtoja. Kieltäessään elokuvan

esittämisen *kahtatoista* vuotta tai jotakin sitä alemmaa ikää nuoremmille lapsille, voi tarkastusviranomaisen kuitenkin sallia, että elokuva saadaan esittää enintään kolme vuotta tätä ikää nuoremmallekin silloin kun hän on huoltajansa seurassa.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

2.

Laki

elokuvien tarkastuksen toimittamisesta annetun lain (*poist.*) muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elokuvien tarkastuksen toimittamisesta 29 päivänä toukokuuta 1965 annetun lain
(300/65) 10 § sekä
lisätään lakiin uusi 14 a § seuraavasti:

10 §

Valtion elokuvatarkastamon toimittamasta tarkastuksesta peritään maksu. Maksun suuruus on ensimmäisestä kopiosta neljä markkaa ja muusta kopiosta yksi markka kutakin alkavaa elokuvan minuuttia kohti. Ensimmäisestä kopiosta maksu on kuitenkin vähintään 50 markkaa.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Edellä 1 momentissa säädetyn maksun markkamääriä voidaan korottaa asetuksella kolmivuotiskausittain rahan arvon muutosta vastaavasti.

(5 mom. kuten 4 mom. hallituksen esityksessä)

14 a § (uusi)

Tallenteeseen, joka tämän lain nojalla on viranomaisen hallussa, ei sovelleta yleisten asiakirjain julkisuudesta annettuja säännöksiä.

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1986

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Säilynoja, jäsenet Alaranta (osittain), Dromberg, Ehrnrooth,

A.-L. Jokinen, Lahtinen, Lindroos, Nousiainen, Paasilinna, Pietikäinen, Rajamäki, Ratu, Saari, Starast, Särkijärvi ja Valtonen.

